

WSZYSTKO ZACZĘŁO SIĘ WE FRANCJI

w XVIII wieku

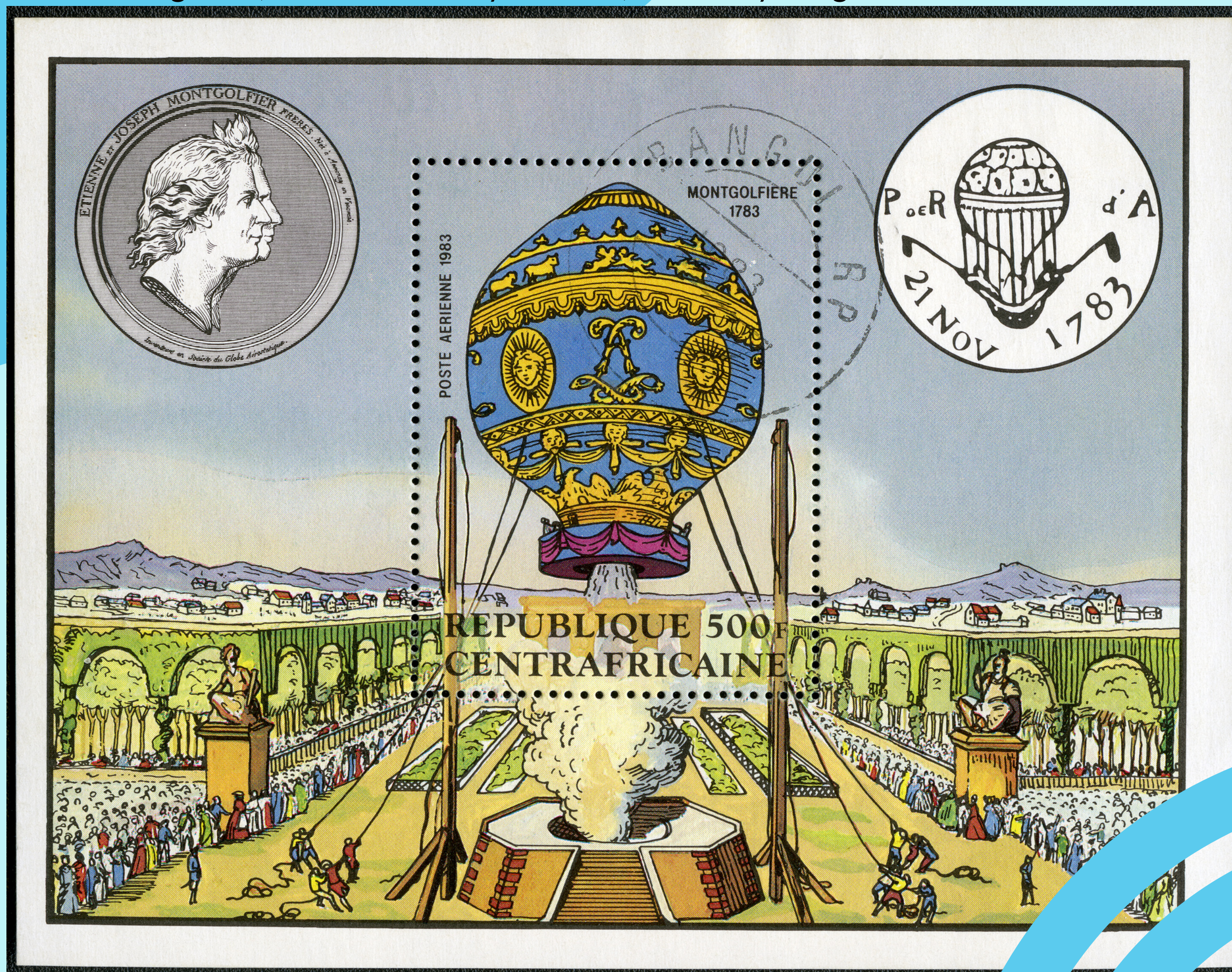
Genialny projekt lotu człowieka balonem został zrealizowany w 1783 r. dzięki wynalazkowi braci Montgolfier. Wkrótce potem prof. J. A. C. Charles rozwinął tę ideę i świat ujrzał balon gazowy napęczniony wodorem.

Pierwszy pasażerski lot balonem odbył się w Warszawie 10 maja 1789 r. Pierwszym Polakiem w historii, który towarzyszył 14 maja 1790 roku w locie balonem pionierowi aeronautyki Jeanowi P. Blanchardowi, był hrabia Jan Potocki.

Balon gazowy J.A.C. Charlesa,
rycina na okolicznościowej kopercie FDC, 1983,
fot. Marek Matuszelański

Balon Montgolfier, okolicznościowy znaczek, fot. Getty Images

Zawody o Puchar Gordona Bennetta

Po raz pierwszy zostały zorganizowane przez amerykańskiego entuzjastę sportów ekstremalnych, wydawcę i milionera Jamesa Gordona Bennetta w 1906 r. w Paryżu. Sponsorowana suma 50 000 franków szwajcarskich przeznaczona była na puchar przechodni i nagrody dla zwycięzców.

Zaproponowany regulamin sprawił, że rozegrano do tej pory 63 edycje zawodów. Do zwycięstwa liczy się tylko maksymalna odległość pokonana przez dwuosobową załogę w locie non stop balonem. Puchar po trzykrotnym zdobyciu przechodzi na własność zwycięzców, którzy fundują nowy.

Najdłużej organizowane wydarzenie lotnicze cieszy się niesłabnącą popularnością od 115 lat. Puchar przechodni na własność zdobyły dwukrotnie USA, Austria i Francja oraz jednokrotnie Belgia i Polska. Rekordzistą są Stany Zjednoczone, które mają 12 zwycięstw na 60 startów.

Rekord odległości 3400,39 km pobity 1 października 2005 należy do załogi belgijskiej, Roberta Berbena i Benoîta Siméonsa. Rekordowy czas lotu 92 godz. 11 min uzyskała 7 września 1995 r. załoga niemiecka, Wilhelm Eimers i Bernd Landsmann.

Starty Polaków w Pucharze GB

Twórcami i propagatorami sportu balonowego w Polsce byli oficerowie wojsk balonowych, którzy rozgrywali w latach 1925-1939 Krajowe Zawody Balonów Wolnych o Puchar im. płk. Aleksandra Wańkowicza.

Zwycięzcy zawodów krajowych reprezentowali Aeroklub Polski w Pucharze Gordona Bennetta. Po raz pierwszy Polska wzięła udział podczas 20. edycji w 1932 roku w Bazylei, gdzie załogi zajęły czwarte i szóste miejsce.

Polskie zespoły sześciokrotnie tryumfowały w latach: 1933, 1934, 1935, 1938, 1983 i 2018 na 31 edycji, w których brały udział.

Rekordowe wyniki uzyskał zespół pilotów Krzysztof Zapart i Bazyli Dawidziuk, którzy po starcie 28 sierpnia 2015 r. pokonali dystans 1971,43 km w czasie 69 godz. 04 min. Polskim pilotem rekordzistą, który aż 18 razy reprezentował barwy Polski w Pucharze Gordona Bennetta jest Stefan Makné, który startując w latach 1983 - 2004 ze swoimi wychowankami uzyskiwał najlepsze wyniki.

Replika balonu braci Montgolfier,
zdjęcie ze zbioru
Mościckiego Klubu Balonowego

Pierwszy puchar Gordona Bennetta, 1906,
źródło: J. Boesman, Gordon Bennett Balloon Race,
Haga 1976.

J. Gordon Bennett
(1841-1918),
grafika Marek Matuszelański

Puchar przechodni
im. Aleksandra Wańkowicza,
zbiór M.M.

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

niepodległa

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne,
pobranie tej i innych plansz na własny użytek
zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszk facebook.com/balonowastronianieba

PIERWSZE ZWYCIĘSTWO

Chicago 1933

Udział w 21. Międzynarodowych Zawodach o Puchar im. Gordona Bennetta rozegranych podczas Światowej Wystawy 2 września 1933 roku w Chicago przyniósł zaszczytny sukces polskiej reprezentacji.

Czołowi wojskowi polscy piloci balonowi por. Franciszek Hynek i por. Zbigniew Burzyński startujący na balonie SP - ADS Kościuszko o pojemności 2200 m³ pokonali rywali z pięciu krajów, lądując w dziewiczych lasach Kanady.

Polska reprezentacja po zakończeniu lotu w prowincji Quebec, po pięciu dniach błądzenia na bezludziu, w dodatku bez prowiantu, szczęśliwym zbiegiem okoliczności dotarła do cywilizacji.

Pokonany imponujący dystans 1361 km zapewnił naszym rodakom imponujące zwycięstwo, które wywołało falę entuzjazmu wśród Polonii i Polaków w kraju. Piloci wywalczyli zaszczytne prawo organizowania kolejnych zawodów w Polsce. Zwycięski balon SP - ADS Kościuszko stał się wizytówką Wytwórni Balonów i Spadochronów w Legionowie. Nazwa upamiętniała bohatera walk o wolność Polski i Stanów Zjednoczonych.

Niespodziewany sukces wzbudził zainteresowanie sportem balonowym w kraju, które objęło znaczną część społeczeństwa i środowiska lotnicze. Pierwsza cywilna sekcja balonowa powstała w Aeroklubie Warszawskim 15 października 1933 r. W sprzyjającym społecznym klimacie utworzono kolejne koła aeroklubowe – filię w Legionowie oraz nieco później sekcję balonową w Aeroklubie Pomorskim w Toruniu. Podobne kluby cywilne zorganizowano pod patronatem zakładów przemysłowych w Mościcach i Sanoku.

W ramach patronatu Departament Lotnictwa Cywilnego dotował powstałym klubom zakup niezbędnego wyposażenia, a wojskowi instruktorzy balonowi społecznie szkolili nowych pilotów. Pierwszym cywilnym pilotem balonowym wyszkolonym w Aeroklubie Warszawskim w 1934 r. został Franciszek Janik. W ten sposób na fali entuzjazmu społecznego realizowano projekt stopniowego przechodzenia z wojskowego sportu balonowego do cywilnego.

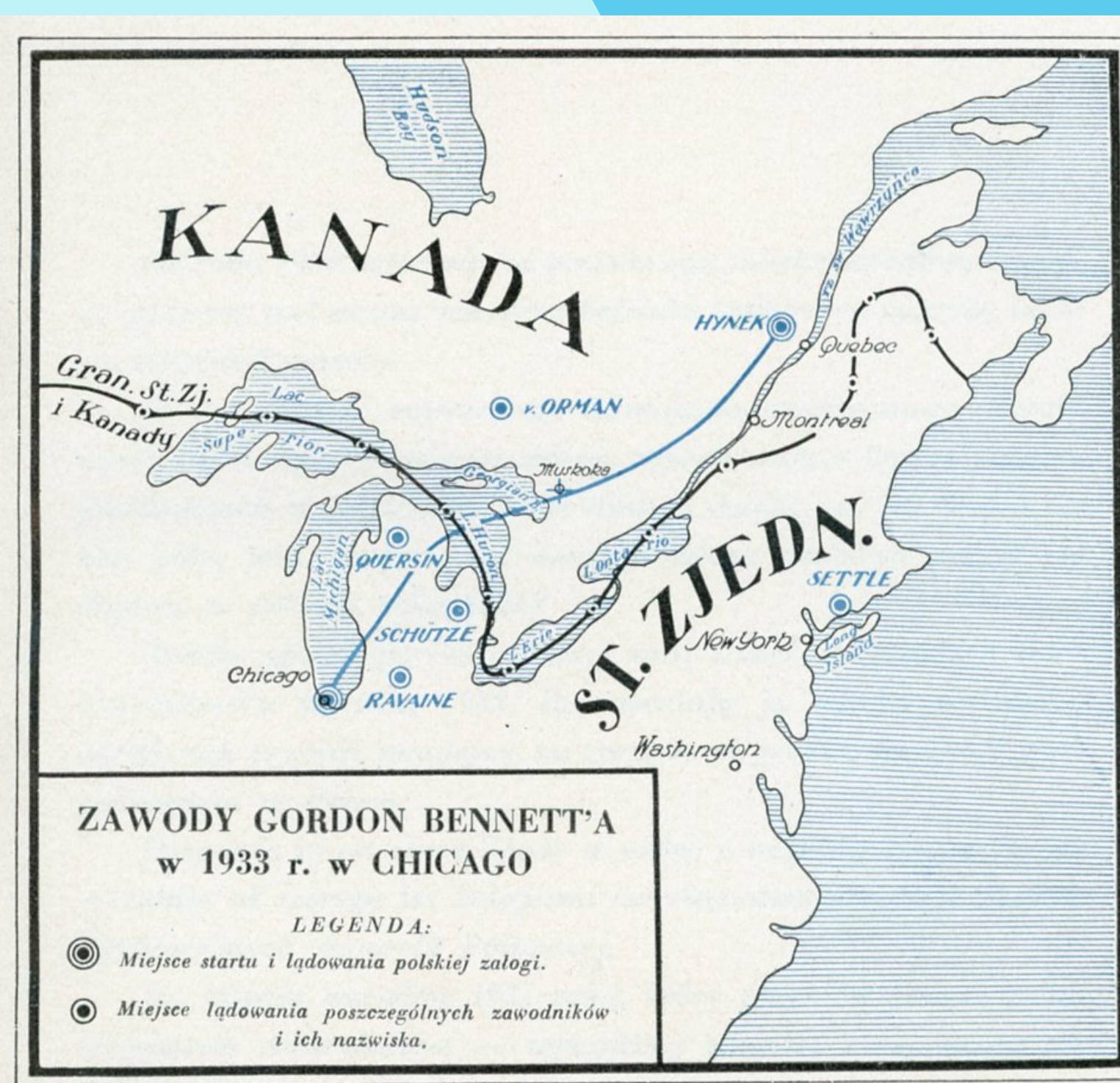
Por. Franciszek Hynek i por. Zbigniew Burzyński
po odebraniu nagrody 1 października 1933 r.
w Hall of States w Chicago,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Piloci witani przez Polonię
w Chicago, fot. Narodowe
Archiwum Cyfrowe

Napełnianie powłoki gazem,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Trasa lotu balonu *Kościuszko*
źródło: Z. Burzyński; „Kościuszko” nad Ameryką;
Warszawa, 1934.

Pilot por. Z. Burzyński
kontroluje rękaw nawigacyjny,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zwycięzcy por. Władysław Pomaski i por. Franciszek Hynek przed startem, fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zwycięzcy zawodów i ich dowódcy na spotkaniu w Głównym Zarządzie LOPP, fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

POWTÓRNY SUKCES

Warszawa 1934

Kolejne 22. Międzynarodowe Zawody o Puchar im. Gordona Bennetta Aeroklub Polski dzięki pomocy wojska i władz rządowych przeprowadził 23 września 1934 roku na lotnisku mokotowskim w Warszawie z udziałem 16 załóg z 7 państw: Francji, Niemiec, Belgii, Szwajcarii, USA, Czechosłowacji i Polski. Zawody odbyły się pod wysokim patronatem prezydenta RP prof. dr. Ignacego Mościckiego i Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego. Zawodom towarzyszyło ogromne zainteresowanie władz lokalnych, społeczeństwa i środowisk twórczych. Wyjątkowe wydarzenie lotnicze szeroko było reklamowane w mediach.

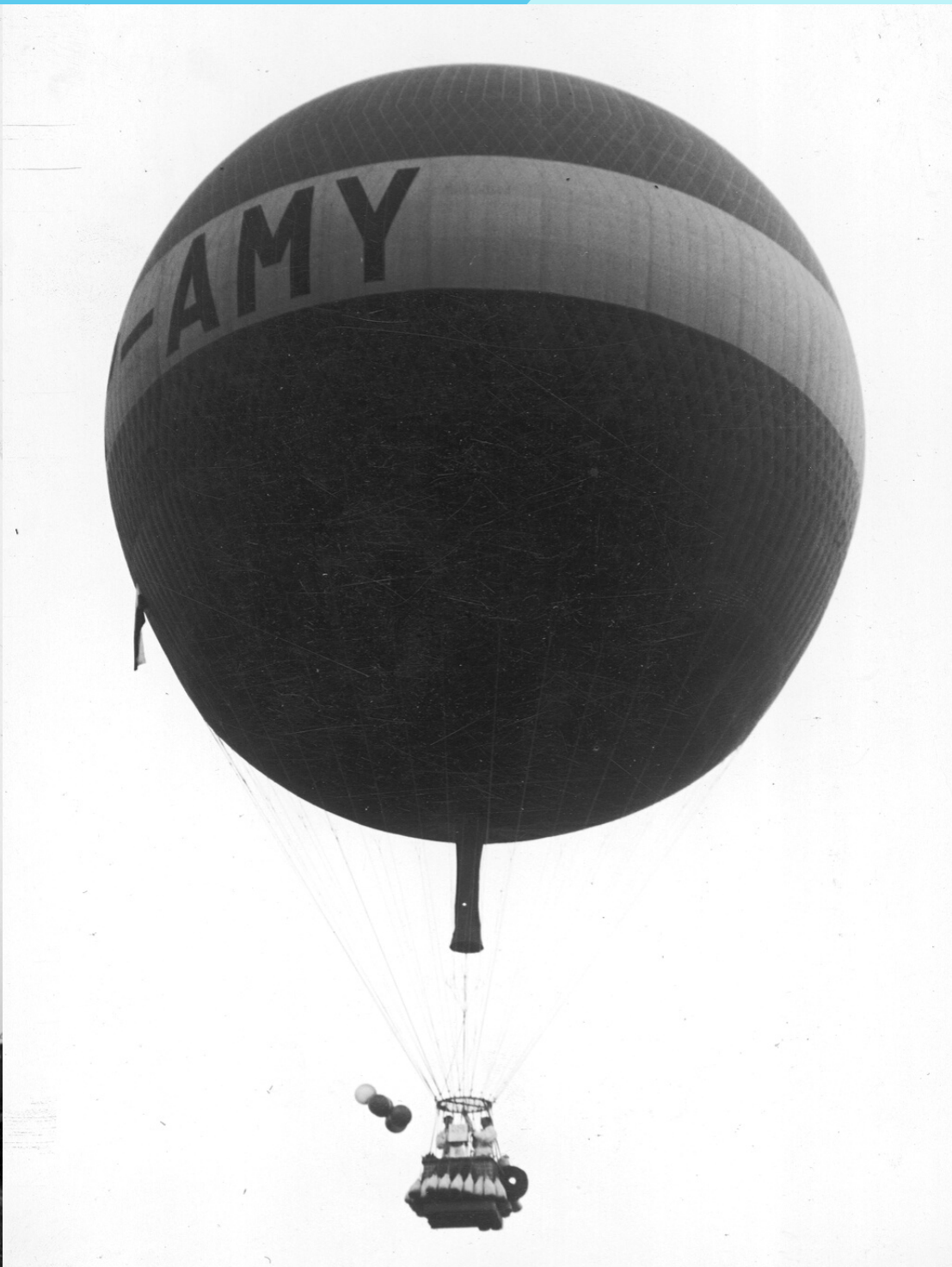
Dużym zainteresowaniem cieszyła się zorganizowana na szeroką skalę poczta balonowa.

Polskę reprezentowały trzy zespoły wyłonione w eliminacjach krajowych. Zbudowano nowe wyczynowe balony dla załóg. Start reprezentacji poprzedzony był lotami treningowymi i kursami podnoszącymi kwalifikacje lotnicze.

Pierwsze miejsce w zawodach wywalczyli kpt. Franciszek Hynek i por. Władysław Pomaski, którzy na balonie SP – ADS Kościuszko wylądowali w pobliżu Anny koło Woroneża w ZSRR. Pozostałe polskie załogi zdobyły drugą i czwartą lokatę.

Imponujące sukces Polaków wywołał ogromny entuzjazm w kraju i wielkie uznanie dla ich umiejętności w świecie. Zwycięstwo cieszyło tym bardziej, że czołowe lokaty zostały zdobyte na balonach rodzimej konstrukcji. Polscy oficerowie udowodnili, że zwycięstwo w 1933 r. nie było przypadkowe. Tak oto na arenie międzynarodowej pojawia się nowa "potęga balonowa" – Polska.

miejsce	załoga	balon	odległość	czas
1.	kpt. Franciszek Hynek, por. Władysław Pomaski	SP-ADS Kościuszko	1333 km	44 h 48 min
2.	por. Zbigniew Burzyński, por. Jan Zakrzewski	SP-ANA Warszawa II	1304 km	36 h 42 min
4.	por. Antoni Janusz, por. Ignacy Wawszczak	SP-AMY Polonia II	1138 km	22 h 04 min

Balony Kościuszko, Warszawa II i Polonia II, fotografie: Narodowe Archiwum Cyfrowe

Powitanie pilotów po powrocie z Rosji, fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

niepodległa

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne, pobranie tej i innych plasz na własny użytek zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszk facebook.com/balonowastronianieba

WARSZAWA 1935

Przedstawiciele najwyższych władz RP
na trybunie honorowej,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Trzecie zwycięstwo Polski - zdobywamy puchar na własność

Znaczącymi wynikami zapisały się kolejne 23. zawody w 1935 r., które ponownie odbyły się 15 września w Warszawie. W historii Pucharu im. Gordona Bennetta zyskały miano jednych z najbardziej ciekawych i udanych. Brało w nich udział 13 załóg z siedmiu państw. Po raz pierwszy reprezentowany był Aeroklub Holenderski. Załogi składały się z najwybitniejszych pilotów balonowych, przeważnie weteranów i posiadaczy rekordów oraz kwiatu młodzieży uprawiającej ten sport.

Należy zaznaczyć, że te zawody wyróżniały się wzrostem poziomu technicznego i innowacji w zakresie produkcji powłok. Nowe balony mieli reprezentanci Francji i Niemiec. Wszystkie załogi były zaopatrzone w aparaturę tlenową, wyposażenie radiowe, zestawy ratownicze oraz nowoczesne instrumenty nawigacyjne, co świadczyło o ciągłym rozwoju sportu balonowego na świecie. Mimo to znowu okazało się, że wyroby polskiego przemysłu lotniczego z Legionowa okazały się najlepsze. W sumie wszystkie czołowe lokaty wywalczyli piloci na balonach krajowej produkcji.

Polskie załogi kolejny raz pokonały rywali i uzyskały nieprzeciętne wyniki. Odległość lotu 1650 km w czasie 57 godz. 54 min., uzyskana przez zwycięzców zawodów kpt. Zbigniewa Burzyńskiego i por. Władysława Wysockiego na balonie SP - AMY Polonia II, stanowiła rekordowy wynik w skali świata. Kolejne drugie i piąte miejsca zajęli także nasi zawodnicy.

Dzięki trzeciemu kolejnemu zwycięstwu naszej reprezentacji czwarty puchar Gordona Bennetta przypadł Aeroklubowi Polskiemu na własność.

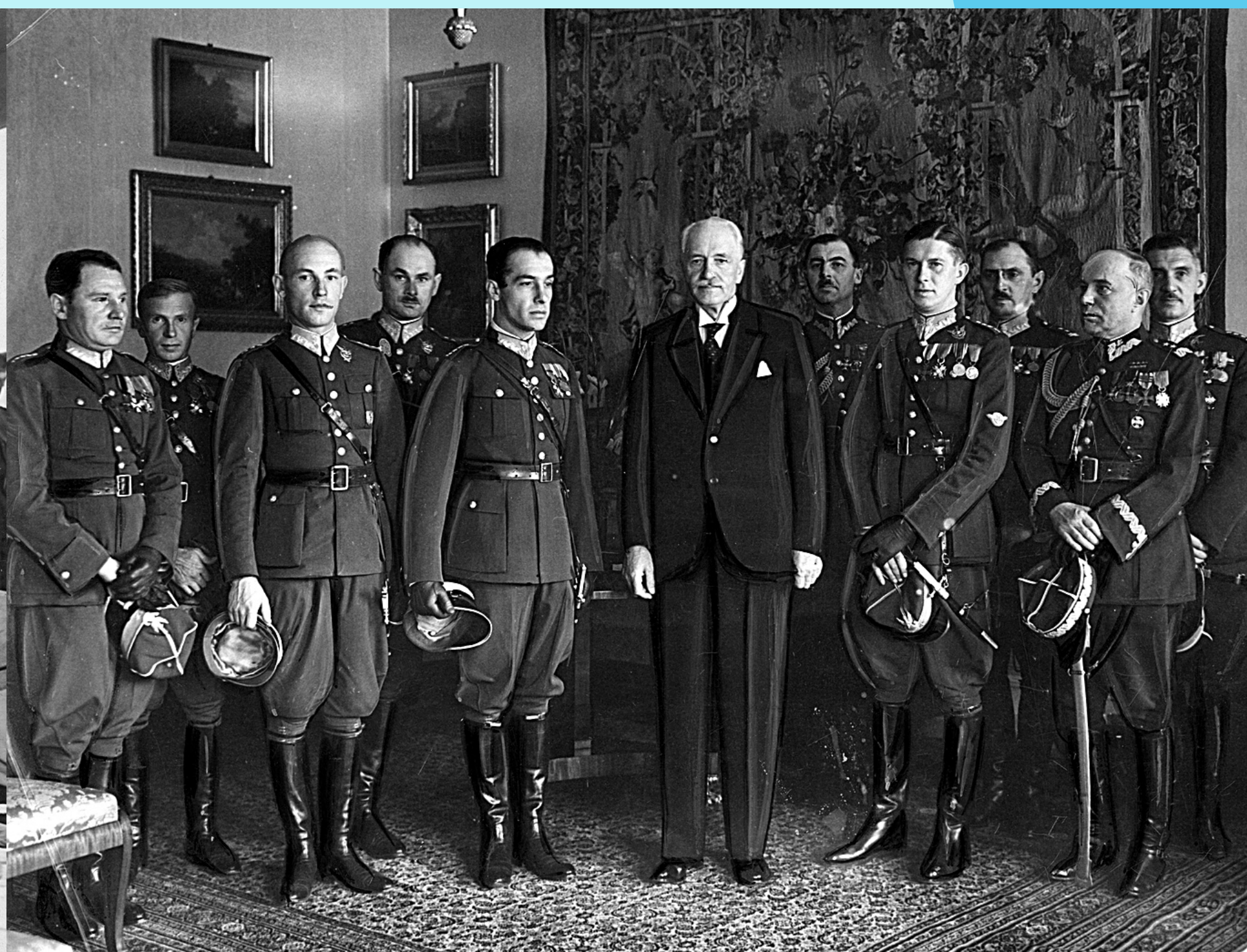

Załoga balonu Polonia II
por. Władysław Wysocki i kpt. Zbigniew Burzyński,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

miejsce	załoga	balon	odległość	czas
1.	kpt. Zbigniew Burzyński, por. Władysław Wysocki	SP-AMY Polonia II	1650,47 km	57 h 54 min
2.	kpt. Antoni Janusz, por. Ignacy Wawszczak	SP-ANA Warszawa II	1567,13 km	46 h 52 min
5.	kpt. Franciszek Hynek, kpt. Władysław Pomaski	SP-ADS Kościuszeko	1306,47 km	48 h 01 min

Przygotowanie balonu Warszawa II do lotu,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Prezydent Ignacy Mościcki
w otoczeniu uczestników zawodów,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Nagrody dla zwycięzców,
fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

niepodległa

KUJAWY POMORZE
POLAND 2021
GORDON BENNETT

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne,
pobranie tej i innych plików na własny użytek
zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszkiewicz facebook.com/balonowastronianieba

1938

Czwarte Zwycięstwo

W latach 1936 i 1937 w Pucharze triumfował Belg kpt. Ernest Demuyter, wyprzedzając nieznacznie polskich pilotów.

26. Międzynarodowe Zawody o Puchar im. Gordona Bennetta odbyły się 11 września 1938 roku na terenie Międzynarodowej Wystawy Wody 1939 w Leodium koło Liège.

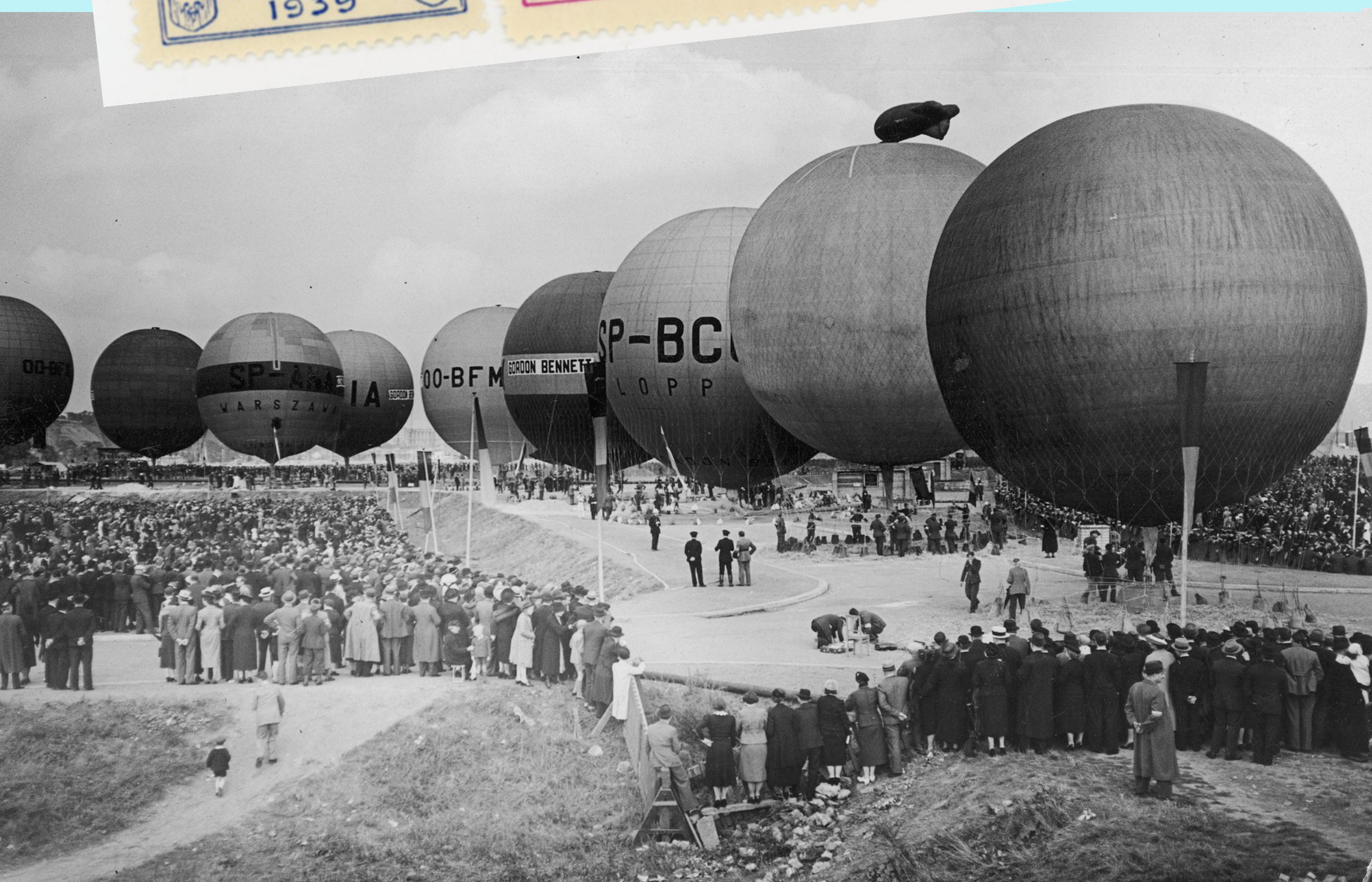
Polacy po raz czwarty pokonali konkurentów. Po starcie z Belgii załoga kpt. Antoni Janusz i Franciszek Janik na balonie SP - BCU LOPP uzyskała największą odległość 1692 km w czasie 37 godz. 47 min., lądując w Trojan na terenie Bułgarii. Zwycięska polska załoga kolejny raz wykazała swoje wysokie walory lotnicze. Kpt. Antoni Janusz stał się niewątpliwie najlepszym pilotem balonowym polskiej reprezentacji.

Był to jego szósty start w Pucharze i pierwsze zwycięstwo. Za każdym razem zdobywał czołowe lokaty i startował z innym towarzyszącym pilotem. Do zwycięstwa przyczyniła się dobra technika pilotażu oraz wytrwałość polskiej załogi połączona z dużym ryzykiem. Zwycięstwo polskiej reprezentacji okazało się całkowite. Ta wysoka wygrana zdecydowała o ostatecznej przewadze Polski nad Belgią w walce o prymat w światowym sporcie balonowym.

Do kraju wróciła piąta z kolej nagroda przechodnia ufundowana zgodnie z regulaminem w 1936 roku przez Polskę. Statuę, którą ufundowała Gazeta Polska, zaprojektował znany artysta Stanisław Szukalski.

Kolejne pucharowe zawody miały się odbyć we Lwowie. Przeszkodził temu najazd Niemiec hitlerowskich na Polskę i wybuch drugiej wojny światowej. Na skutek sytuacji politycznej, mimo wielu nieudanych prób, zawody zostały wznowione dopiero po 45 latach w kolebce sportu balonowego, we Francji.

Nalepki pocztu balonowej planowane na zawody we Lwowie w 1939 roku

Zawody w Belgii, 1937, fot. czasopismo Le Patriote Illustré

Balon LOPP, fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

Zwycięska załoga po wylądowaniu w Bułgarii, fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe

miejsce	załoga	balon	odległość	czas
1.	kpt. Antoni Janusz, inż. Franciszek Janik	SP-BCU LOPP	1692 km	37 h 47 min
2.	inż. Leszek Krzyszkowski, Marian Łańcucki	SP-ANA Warszawa II	1444 km	33 h 33 min
4.	por. Bronisław Koblański, por. Stanisław Patalan	SP-AMY Polonia II	1369 km	33 h 45 min

Piąta nagroda ufundowana przez Aeroklub RP, zdjęcie ze zbioru J. Czerniawskiego

Kartka pocztu stratosferycznej, na ilustracji największy na świecie polski balon stratosferyczny

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

niepodległa

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne, pobranie tej i innych plansz na własny użytek zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszkiewicz facebook.com/balonowastronianieba

PARYŻ 1983

Nieoczekiwane piąte zwycięstwo

Kolejną 27. edycję Międzynarodowych Zawodów o Puchar im. Gordona Bennetta udało się zorganizować dopiero pod koniec zimnej wojny po 45 latach przerwy.

Aeroklub Francji pod patronatem FAI z okazji obchodów 200-lecia pierwszego lotu człowieka balonem wznowił zawody. Z racji zaginięcia podczas wojny ostatniego pucharu Aeroklub Polski ufundował nową nagrodę i przekazał do Paryża.

W regulaminie ustalono pojemność aerostatów napełnionych helem na 1200 m³. W Polsce nie było powłoki o takiej pojemności. Tylko za sprawą starań Stefana Maknégo z Aeroklubu Poznańskiego wykonano ją w ostatniej chwili w Zakładach Sprzętu Technicznego i Turystycznego w Legionowie. Po wielu kłopotach i załatwianiu formalności pod koniec czerwca polska reprezentacja dotarła z nowym balonem do Paryża.

Tu po wstępnym sprawdzeniu okazało się, że balon jest bardzo nieszczelny i wymaga solidnej naprawy. Dzięki fachowej pomocy pilotów ze Studenckiego Klubu Balonowego z Białegostoku powłokę udało się na czas uszczelnić.

Start z udziałem 11 załóg reprezentujących osiem państw nastąpił z Placu Concorde w Paryżu 28 czerwca 1983 roku. Został poprzedzony olbrzymią burzą z piorunami, która sparaliżowała wszystko.

Polska załoga Stefan Makné i Ireneusz Cieślak na balonie SP-BZO POLONEZ wystartowała na końcu stawki o godz. 18.07. Wszystkie załogi w nocy leciały na wschód. W południe załoga Poloneza nawiązała łączność z lotniskiem Saarbücken, uzyskując zgodę na przekroczenie granicy poniżej Luksemburga. Potem do końca dnia Polacy lecieli przez południowe landy: Palatynat, Wittenbergię i Bawarię w kierunku Norymbergi. Lądowanie nastąpiło po ciężkiej deszczowej nocy w godzinach rannych koło miejscowości Offenstetten po przelecie 690 km w czasie 36 godz. 26 min. W ten sposób zwyciężyli. Puchar znowu pozostał w Polsce. Jednak ze względu na sytuację polityczną następne zawody odbyły się w Szwajcarii.

Paryskie zwycięstwo wywołało falę radości i wiary w polskie lotnictwo sportowe. Wkrótce nastąpił zdecydowany rozwój baloniarstwa w Polsce, czego przejawem było powstawanie sekcji balonowych w aeroklubach regionalnych i zakup nowych balonów. Co roku Aeroklub Polski organizował centralne obozy szkoleniowe dla nowych pilotów i instruktorów. Powstały sprzyjające warunki do organizowania zawodów balonowych i mistrzostw Polski. W konsekwencji nastąpiło otwarcie polskiego sportu balonowego na Europę i świat.

Po burzy Polonez oczekuje na start
Źródło: AeroFrance nr 81, 1997

Grupa białostockich pilotów podczas przygotowań Poloneza
fot. Marek Matuszelański

Napełnianie gazem, na pierwszym planie nowoczesny, foliowy balon amerykański
fot. Marek Matuszelański

Polonez z uczestnikami obozu szkoleniowego
fot. Wiktor Wołkow

POLSKI GORDON BENNETT

na przełomie XX i XXI wieku

Kolejne lata wykazały dużą naszą aktywność w sporcie balonowym. Ponieważ Puchar nie mógł odbyć się w Polsce, organizację zawodów przekazano Aeroklubowi Szwajcarskiemu. Wszyscy pracowali na trzecią wygraną i myśleli o zdobyciu kolejnego pucharu na własność. Po starcie w 1984 r. w Zurychu Stefan Makné i Jerzy Czerniawski na balonie SP-BZN SPOŁEM – ALMATUR BIAŁYSTOK osiągnęli trzecią lokatę. Drugi zespół Ireneusz Cieślak i Waldemar Ozga na balonie SP-BZR POLONIA uzyskał czwarty wynik. Wygrali Szwajcarzy.

W 1985 roku rozpoczął się tryumfalny marsz Austriaków Josefa Starkbauma i Gerta Scholza, którzy sześciokrotnie z rzędu zdobywali nagrody przez, dzięki czemu Aeroklub Austriacki zdobył dwa puchary przechodnie. W Genewie nasi piloci Stefan Makné i Waldemar Ozga, na balonie SP - BZR POLONIA uzyskali drugie miejsce, natomiast Ireneusz Cieślak i Jerzy Czerniawski na balonie SP-BZN SPOŁEM – ALMATUR BIAŁYSTOK uplasowali się na piątej pozycji.

W 1987 roku w Seefeld polska załoga, Stefan Makné i Grzegorz Antkowiak na balonie SP-BZR POLONIA była piątą, a w następnym 1988 roku w Bregenz na balonie SP-BZO POLONEZ zajęła drugie miejsce. Natomiast w 1991 r. w Lechu uplasowali się na trzeciej pozycji.

Kolejne starty w zawodach rozgrywanych w Europie i w 1993 roku w USA nie były tak owocne. Reprezentujący Aeroklub Polski piloci Stefan Makné, Grzegorz Antkowiak, Waldemar Ozga, Piotr Szary, Jerzy Czerniawski i Jerzy Góźdz uzyskiwali dalsze lokaty z powodu nieposiadania nowoczesnych balonów.

Start w Zurychu Balonu SP-BZR Polonia,
fot. Marek Matuszelański

Od 1994 roku symboliczny coroczny start w zawodach polskiej reprezentacji umożliwił poznański balon SP-BZO POLONEZ. Na nim to niestrudzony Stefan Makné wraz ze swoimi wychowankami startował w Pucharze broniąc honoru polskiego sportu balonowego. Dowódcy w koszu towarzyszyli Franciszek Góralewicz (1994, 1998 i 2000), Piotr Hałas (1995 i 1997) i Dariusz Brzozowski (1996), a w ostatnich dwóch startach (2002 i 2004) Krzysztof Stanecki.

Dekoracja Stefana Maknego
i Grzegorza Ankowiaka w Lechu, 1991,
fot. Marek Matuszelański

Balon Społem-Almatur Białystok
w Zurychu,
fot. Marek Matuszelański

Kontrola techniczna balonu Społem-Almatur Białystok
przed lotem w Zurychu,
fot. Marek Matuszelański

Balon Polonia w Zurychu,
fot. Marek Matuszelański

Nowoczesne napełnianie gazowca,
fot. Marek Matuszelański

W oczekiwaniu na start,
fot. Marek Matuszelański

NOWA ERA

polskiego GB

Impulsem do powrotu Polski do udziału w Pucharze było przeszkolenie się Krzysztofa Zaparta na balonach gazowych i zakup nowego prywatnego balonu o pojemności 1000 m³. Intensywne działania i trening dały realną szansę na powrót naszych pilotów do wyjątkowej rywalizacji.

Nowa era udziału Polski w Pucharze Gordona Bennetta, jako Mistrzostw Świata w lotach długodystansowych, rozpoczęła się 29 sierpnia 2014 roku w Vichy we Francji, kiedy to załoga Mateusz Rękas i Krzysztof Zapart na balonie SP-BMZ MISIA pokonała 1136,69 km i zajęła piąte miejsce. Wtedy to Polacy na nowo wrócili do balonowej gry.

W kolejnych zawodach w Pau wystartowały już dwie załogi. Tym razem Krzysztof Zapart i Bazyli Dawidziuk na balonie SP-BMZ MISIA zajęli piąte miejsce. Ich uzyskana odległość 1971,43 km i czasu lotu 69 godz. 04 min jest nowym rekordem Polski w tych zawodach. Druga załoga Mateusz Rękas i Jacek Bogdański na nowym, prywatnym balonie D-OWBA BIAŁY ORZEŁ zajęła dziesiąte miejsce.

Kolejne starty tych samych załóg w latach 2017 i 2018 były poprzedzone okresem ciężkiej pracy. Dzięki pomocy Aeroklubu Polskiego zwiększono liczbę lotów treningowych. Załogi skompletowały lekkie wyposażenie gondoli i zaczęły solidnie pracować z naziemnymi zespołami wsparcia. Te wszystkie działania przełożyły się na uzyskiwanie w przyszłości przez polskie reprezentacje znaczących wyników.

Udziały w zawodach zaowocowały nowym rekordowym polskim wynikiem z dystansem 3526 km uzyskanym przez Krzysztofa Zapartę. Został on w 2021 r. za bardzo aktywną działalność lotniczą wyróżniony Dyplomem Montgolfiera przyznany przez FAI.

Polska załoga,
fot. Marek Matuszelański

Przewieszanie worków balastowych
przy napełnianiu,
fot. Marek Matuszelański

Krzysztof Zapart i Bazyli Dawidziuk
przed startem w 2016 roku,
fot. Marek Matuszelański

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

niepodległa

KUJAWY POMORZE
POLAND 2021
GORDON BENNETT

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne,
pobranie tej i innych plasz na własny użytek
zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszuk facebook.com/balonowastronabieba

2018

Strategia na szóste zwycięstwo...

Kolejna 62. edycja Pucharu GB rozgrywana we wrześniu 2018 roku w szwajcarskim Bernie z udziałem 20 załóg zakończyła się zwycięstwem Polaków.

Wyjątkowa sytuacja meteorologiczna umożliwiła pilotom wybór jednego z trzech kierunków lotu. Większość czołowych pilotów zdecydowała się na lot w kierunku Francji i Hiszpanii, gdzie niestety po dobie musieli lądować. Z kolei inni wykonali niełatwy lot przez Alpy do Włoch.

Inaczej taktycznie rozegrany lot dał zwycięstwo załodze POL-2, Mateuszowi Rękasowi i Jackowi Bogdańskiemu, którzy na balonie Orzeł w ponad dwa i pół dnia pokonali odległość 1145,29 km. Umożliwiła to subtelna pogoda i konsekwentna realizacja ustalonego planu lotu w kierunku do Polski, przy pomocy naziemnego koordynacyjnego zespołu wsparcia. Druga polska załoga POL-1, piloci Krzysztof Zapart i Krzysztof Borkowski, uplasowała się na 4. miejscu z pokonanym dystansem 804,98 km.

... Cierpliwe wyczekiwanie

Sam długodystansowy lot w gondoli o powierzchni 1,5 m² składał się z dwóch etapów. Przez pierwszą dobę piloci czekali na zmianę kierunku wiatru. Dlatego zostali na końcu i wykonali niepozorny lot na pułapie od 2000 do 4000 m wokół jeziora Lac de Neuchatel i Bielersee, przelatując zaledwie 200 km.

Balony gotowe do startu,
fot. Marcus King (FAI)

Triumfatorzy Pucharu Gordona Bennetta
Jacek Bogdański i Mateusz Rękas

Polska reprezentacja,
fot. Marcus King (FAI)

Balon SP-BMZ,
fot. Krzysztof Zapart

Zwycięska załoga przygotowuje się do startu,
fot. Marcus King (FAI)

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

niepodległa

KUJAWY POMORZE
POLAND 2021
GORDON BENNETT

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne,
pobranie tej i innych plansz na własny użytek
zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszk facebook.com/balonowastronianieba

2018

Ponad górami
z aparatami tlenowymi,
fot. Mateusz Rękas

Selfie ponad chmurami,
fot. Mateusz Rękas

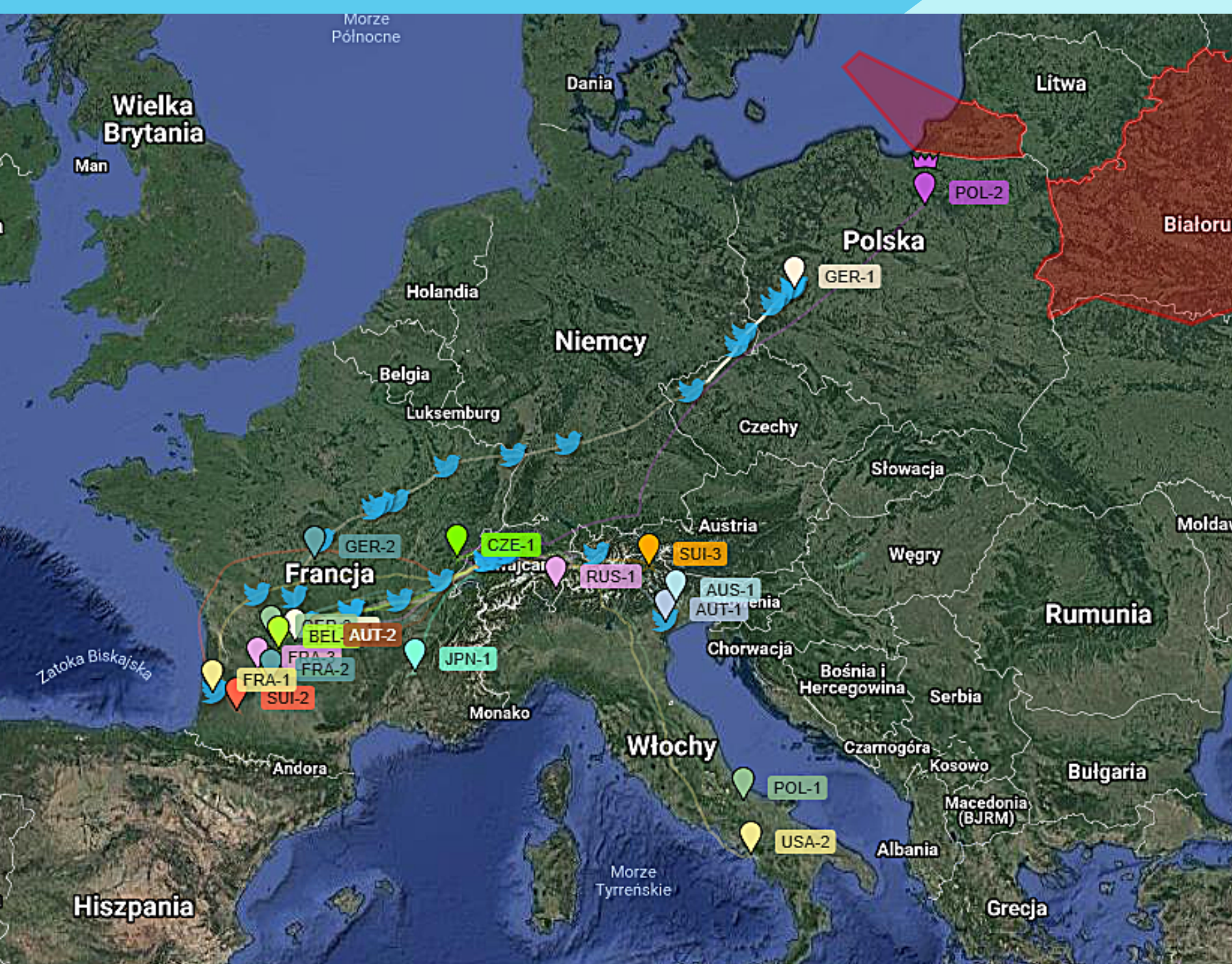
Lot do Polski po zwycięstwo

Następnego dnia zdecydowany lot w kierunku północno-wschodnim ujawnił strategię walki polskich pilotów. Trasa lotu balonu Orzeł w drugiej dobie prowadziła przez Księstwo Liechtenstein, Monachium i dalej do Polski przez Czechy. Jednak warunki w koszu był coraz trudniejsze. Kolejne godziny lotu na wysokości powyżej 4500 m z obowiązkowym użyciem tlenu oraz przenikliwe zimno dawały się załodze mocno we znaki. Mateusz i Jacek na zmianę pilotowali balon do kraju. Załoga obowiązkowo cały czas utrzymywała łączność radiową z organizatorem, zespołem wsparcia, pościgową ekipą naziemną i służbami ruchu lotniczego, od których otrzymywała zgodę na lot przez kolejne państwa. Po północy w poniedziałek minęli Leszno. Tuż po 4 rano przekroczyli Wisłę koło Ciechocinka. Wtedy pokonany w końcu dystans 1000 km dawał duże nadzieje na zwycięstwo. Oczekiwany wschód słońca umożliwiał zakończenie lotu. W godzinach porannych nastąpiło bezpieczne lądowanie koło Wygody pod Ostródą. Tym samym nasi piloci pokonali najdłuższy dystans 62. edycji zawodów.

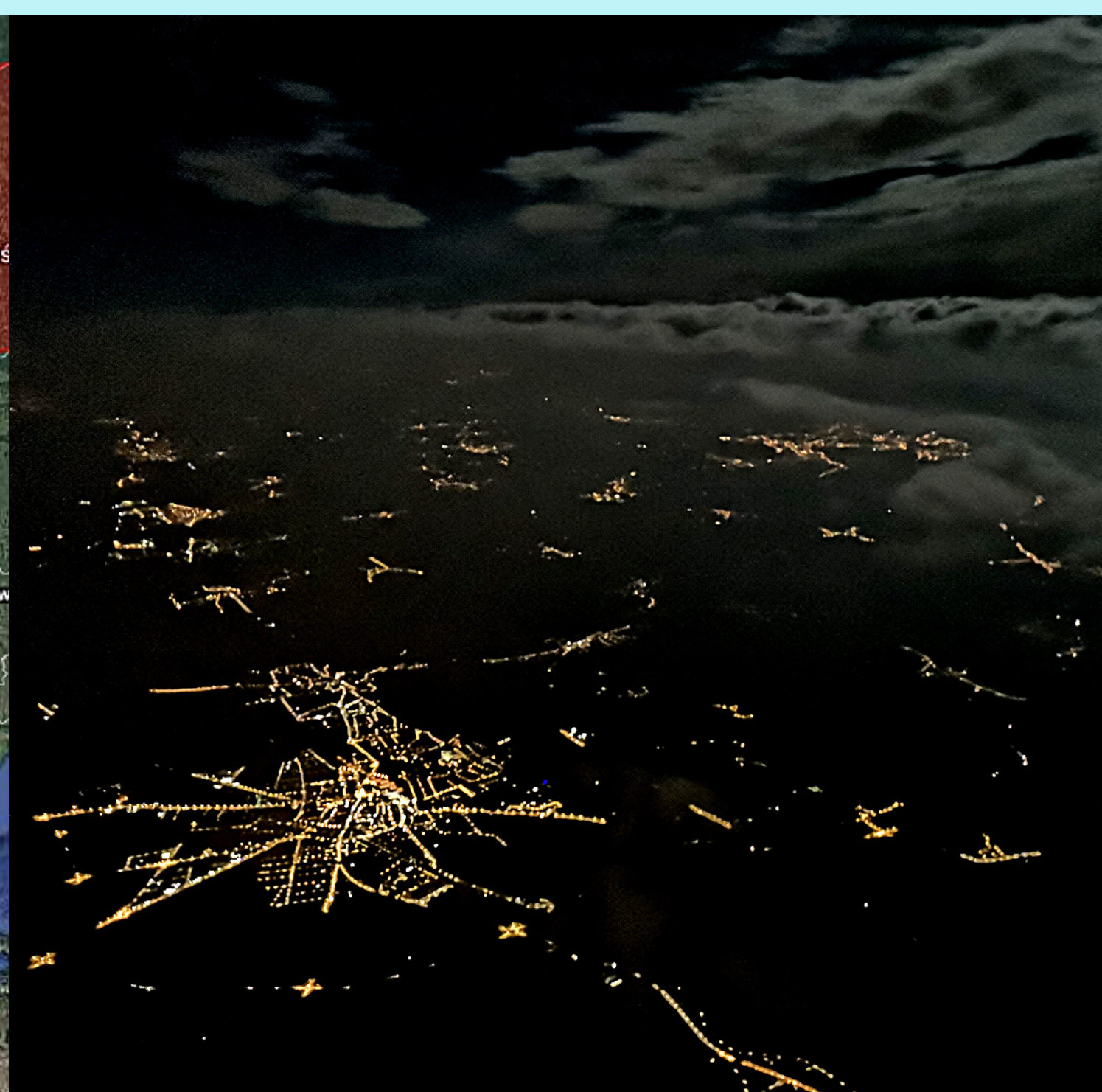
Lot POL-1 przez Alpy na południe Włoch

Na lot do Włoch w grupie sześciu balonów zdecydowała się druga polska załoga Krzysztof Zapart i Krzysztof Borkowski. Lot na wysokości 5000 m na tlenie w znacznej minusowej temperaturze oraz specyfika wiatrów alpejskich nie ułatwiała współzawodnictwa. Barierą okazała się także złożona struktura przestrzeni powietrznej północnych Włoch, przez co kolejne balony kończyły lot. Jednak polska załoga, aby dotrzeć do centrum Półwyspu Apenińskiego, kierowała się do Księstwa Liechtenstein i dalej leciała koło Werony. Następnie wytrwale kontynuowała lot w kierunku Bolonii, San Marino i Rzymu. Pod koniec drugiego dnia lotu polscy piloci znajdowali się na czołowej pozycji rywalizacji. Z powodu perspektywy lotu w kierunku morza załoga wylądowała przed nocą koło Roccapivera. Dalszy lot w nocy i lądowanie w nieznanym terenie z wiatrakami nie został zaakceptowany przez pilotów. Jednak wkrótce dłuższe loty wykonały także zespoły USA-2 i GER-1, a wtedy załoga POL-1 znalazła się niestety poza podium.

miejsce	załoga	balon	odległość	czas
1.	Mateusz Rękas, Jacek Bogdański	D-OWBA	1145,29 km	58 h 28 min
4.	Krzysztof Zapart, Krzysztof Borkowski	SP-BMZ MISIA	804,98 km	50 h 31 min

Balon POL-1 lądował we Włoszech,
a zwycięski POL-2 na Warmii,
grafika live.gordonbennett.aero

Nocna faza lotu,
fot. Mateusz Rękas

Jacek Bogdański i Mateusz Rękas
podczas ceremonii wręczenia nagród
fot. Marcus King (FAI)

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

niepodległa

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania
niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiałach edukacyjnych,
pobranie tej i innych plansz na własny użytek
zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszkiewicz facebook.com/balonowastroniebna

Montaż kłapy balonu beściowego

Obwód nośny

Szkieletowy kosz Szwajcarów

Paliwo na lot - piasek

Napełnianie balonów beściowych

Mocowanie gondoli

Kontrola wyposażenia przez francuskiego pilota

Pakowanie sprzętu do gondoli przez niemiecką załogę

Napełnianie balonu Orzeł Biały

TECHNIKA KULISTYCH AEROSTATÓW

Zdjęcia z 60. edycji z Gładbeck, autor: Marek Matuszelański

Konstrukcja balonów gazowych

Genialna konstrukcja balonów gazowych nie zmieniła się od 238 lat. Główną częścią jest powłoka jako pojemnik na gaz, która połączona jest za pomocą sieci z gondolą.

Balon unosi się po usunięciu balastu i obniża lot po wypuszczeniu części gazu przez kłapę. Nowoczesne rozwiązania w aerostatach polegają na zastosowaniu nowych, jak najlżejszych materiałów i wysoko zaawansowanych technologii maksymalnie zmniejszających ciężar konstrukcji.

Cały czas obowiązuje generalna zasada, im balon jest lżejszy, tym zabiera więcej balastu i można w nim wykonać dłuższy lot.

Od 1984 r. w Pucharze Gordona Bennetta startują balony o pojemności 1000 m³.

Balony unoszą się dzięki gazowi nośnemu

Powłoka balonu napełniana jest gazem lżejszym od powietrza, najczęściej wodorem lub helem. Lekki gaz balonu wypiera z atmosfery cięższe powietrze i zgodnie z PRAWEM ARCHIMEDESA w aerostacie wytwarza siłę nośną.

Siła nośna wodoru wynosząca nawet 1150 kg unosi balon, którego ciężar składa się z struktury statku powietrznego, załogi, wyposażenia, wyżywienia oraz balastu stanowiącego nawet do 70 % całej masy.

TAKTYKA LOTU DŁUGO-DYSTANSOWEGO

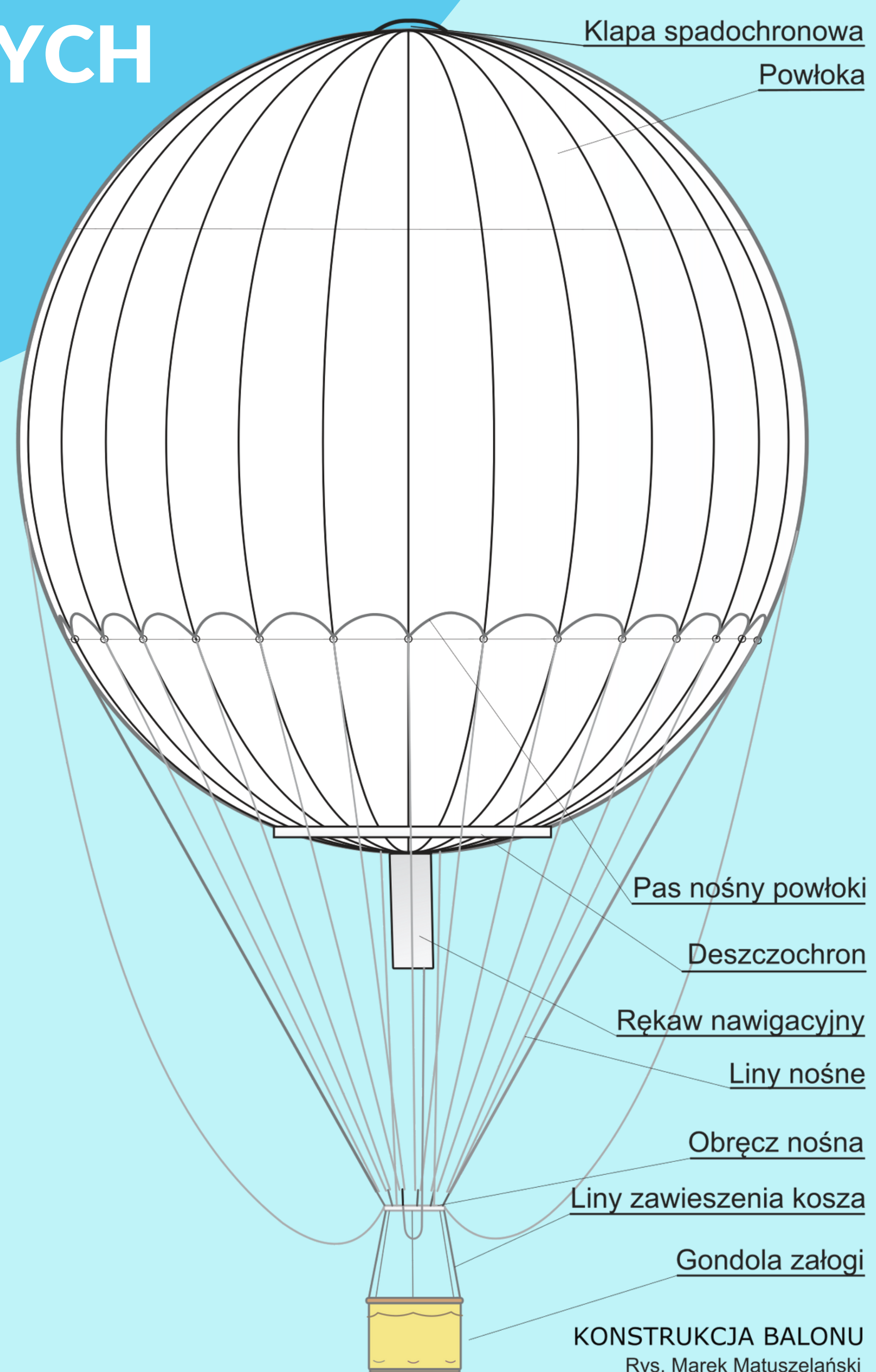
Wyposażenie

Balon tak jako każdy statek powietrzny dysponuje niezbędnym bogatym wyposażeniem niezbędnym do nawet kilkudniowego lotu załogi.

W koszu o powierzchni do 1,5 m² znajdują się podstawowe przyrządy nawigacyjne, radiostacje korespondencyjne, transponder, radiostacja ratunkowa, GPS, telefony satelitarne i światła pozycyjne.

Piloci dysponują pomocami nawigacyjnymi i mapami lotniczymi oraz posiadają noktowizor i reflektor do lądowania w nocy. Załoga dysponuje tlenem do lotu na wysokości oraz ciepłą lekką odzieżą. Na długi lot przygotowywana jest kaloryczna dieta i duża ilość wody pitnej. Gondola wyposażona jest w miniaturową kuchenkę gazową i WC.

Organizator udostępnia na lot załogom kontrolne loggery. Przed startem dokonywana jest dokładna kontrola wyposażenia załogi.

Balast w koszu to paliwo dla pilota na lot

Załoga w koszu dysponuje balastem piaskowym w lekkich workach lub wodnym w zamkniętych pojemnikach. Przy spadku temperatury atmosfery nośność gazu spada. W celu umiejętnego kontrolowania lotu załoga aerostatu usuwa balast z kosza małymi porcjami, dzięki czemu utrzymuje się w powietrzu jak najdłużej.

Naziemna grupa wsparcia

Większość załóg coraz częściej korzysta z naziemnych grup wsparcia lotu. Stanowią je doświadczeni synoptycy, kontrolerzy lotniczy i taktycy koordynatorzy lotu. To oni na bieżąco wypracowują i korygują plan lotu załóg w locie długodystansowym. Jest to skuteczny sposób na dogłębną analizę zmieniających się ciągle czynników pogodotwórczych. Nawet doświadczona załoga lecąca parę dni w powietrzu nie jest w stanie tego sama precyzyjnie zrobić. Z najwyższej klasy światowych specjalistów co roku z dobrym skutkiem korzystają załogi medalowe.

Media społecznościowe to wyścig obserwowany przez cały świat

Dzięki zainstalowanemu w koszu loggerowi transmitowane są na ziemię dane lotu. Organizatorzy otrzymują parametry lotu każdej załogi takie jak: pozycja, wysokość i prędkość. Dane te są okresowo aktualizowane i po opracowaniu zamieszczane na specjalnej stronie zawodów.

Dzięki temu możemy w domu śledzić i analizować w szczegółach trwający kilka dni wyścig załóg balonów gazowych. Strona przebiegu konkurencji i inne media społecznościowe cieszy się niebywałą popularnością nie tylko sympatyków sportu balonowego.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Sportu

niepodległa

KUJAWY POMORZE POLAND 2021 GORDON BENNETT

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne, pobranie tej i innych plansz na własny użytek zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski Koordynacja: Beata Banaszkiewicz facebook.com/balonowastronanieba

TORUŃ 2021

Balony oczekujące na wzlot,
fot. Marek Matuszelański

Puchar GB po 85 latach w Polsce

Kolejną 64. edycję Pucharu Gordona Bennetta jako Mistrzostwa Świata FAI w lotach długodystansowych miał zaszczyt organizować Aeroklub Polski w Toruniu. Bardzo udany ale wymagający wyścig z udziałem 15. zespołów z 6 państw mógł zostać zrealizowany dzięki współpracy AP z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Aeroklubem Pomorskim oraz pod Honorowym Patronatem Prezydenta RP Andrzeja Dudy i Komitetu Olimpijskiego. Mistrzostwom towarzyszył wyjątkowy i bogaty w atrakcje dwudniowy Pilnik Lotniczy dla publiczności połączony z Fiestą Balonową. Relację z zawodów na żywo przeprowadzał znany komentator Regan Tetlow. Na stronie tv.gordonbennett.aero każdy może obejrzeć, co działo się podczas tej niezwykle imprezy.

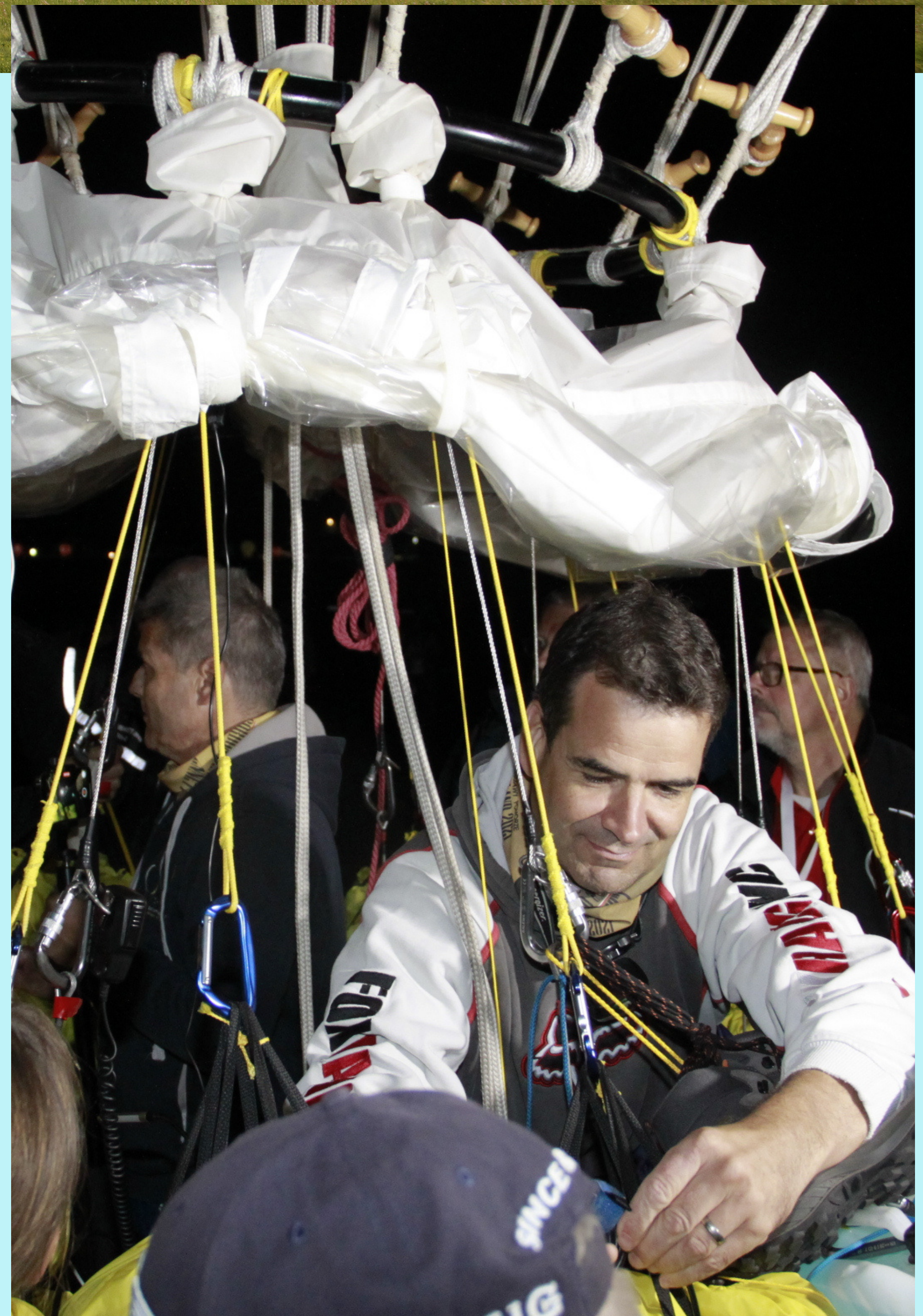
Trudna, ale imponująca rywalizacja

21 sierpnia 2021 r. rozpoczął się nad Polską widowiskowy balonowy balet. Nie sprawdzili się obawy krótkich zawodów. W złożonej sytuacji meteorologicznej pierwsze załogi wkrótce dotarły do granicy wschodniej oraz wleciały na terytorium Litwy. Inni wytrwali piloci w pomyślnych wiatrach lądowali w Niemczech. Zwycięski zespół SUI-2 Kurt Frieden i Pascal Witprächtiger po ponad trzydniowym fantastycznym locie, pokonawszy 1559,68 km dotarł nad Zatokę Biskajską we Francji.

Polskie załogi

Polskę reprezentowały trzy załogi. Załoga POL-2 Krzysztof Zapart i Adam Ginalski zajęła 4. lokatę, po imponującym locie lądując z powodów technicznych nocą w górach na granicy niemiecko-szwajcarskiej. Na 9. miejscu uplasowała się załoga POL-1 Mateusz Rękas i Jacek Bogdański, zwycięzcy Pucharu z 2018 r., którzy tym razem po wymagającej rywalizacji lądowali w złych warunkach atmosferycznych koło Berlina. Debiutująca trzecia załoga POL-3 Andrzej Olszewski i Jarosław Cieślak po szybkim locie uplasowała się na 10. pozycji po dotarciu do granicy z Białorusią.

miejsce	załoga	odległość	czas
1.	SUI-2 Kurt Frieden, Pascal Witprächtiger	1559,68 km	85 h 10 min
2.	FRA-2 Eric Decellieres, Benoit Havret	1556,09 km	80 h 58 min
3.	FRA-1 Herve Moine, Andre Moine	1301,90 km	69 h 07 min
4.	POL-2 Krzysztof Zapart, Adam Ginalski	950,10 km	53 h 05 min
9.	POL-1 Mateusz Rękas, Jacek Bogdański	358,01 km	41 h 40 min
10.	POL-3 Andrzej Olszewski, Jarosław Cieślak	356,59 km	12 h 34 min

Kurt Frieden i Pascal Witprächtiger w gondoli balonu SUI-2 podczas tzw. odważania, czyli pozbywania się nadmiaru balastu. Za chwilę balon zacznie się unosić i będzie gotowy do rozpoczęcia lotu po zwycięstwo.
fot. Marek Matuszelański

Pokazy tańca podczas gali zamykającej zawody,
fot. Aeroklub Polski

Zwycięzcy na podium,
fot. Aeroklub Polski

Uczestnicy podczas ceremonii wręczenia nagród,
fot. Aeroklub Polski

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

niepodległa

AEROKLUB POLSKI

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości oraz odbudowy polskiej państwowości

Po więcej informacji historycznych, materiały edukacyjne, pobranie tej i innych plansz na własny użytek zapraszamy na www.niepodlegla.gov.pl

Opracowanie i redakcja: Marek Matuszelański
Projekt graficzny: Juliusz Wnorowski
Koordynacja: Beata Banaszkiewicz [facebook.com/balonowastronianieba](https://www.facebook.com/balonowastronianieba)